

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Hradci Králové rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jana Rutsche a soudců Mgr. Heleny Konečné a JUDr. Pavla Kumprechta ve věci

žalobce: **L. K.**, narozen X
toho času ve výkonu trestu odnětí svobody ve věznici Valdice, nám.
Míru 55, Valdice zastoupen Mgr. Ladislavem Preclíkem, advokátem
se sídlem v Hradci Králové, Velké náměstí 135/18

proti
žalovanému: **Vězeňská služba České republiky, věznice Valdice**
se sídlem nám. Míru 55, Valdice

v řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem

takto:

- I. Žaloba se v části tvrzeného nezákonného zásahu spočívajícího v provedení srážky žalovaným z přijatých peněz na základě rozhodnutí ředitele věznice Valdice ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1, odmítá.
- II. Žaloba se v části tvrzeného nezákonného zásahu spočívajícího v provedení srážek žalovaným z přijatých peněz na základě rozhodnutí ředitele věznice Valdice ze dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, a ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, zamítá.
- III. Žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobce se žalobou ze dne 20. 3. 2017, doručenou krajskému soudu dne 21. 3. 2017, domáhá ochrany před nezákonným zásahem žalovaného ve smyslu § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“).
2. Předně uvedl, že rozhodnutími ředitele věznice Valdice ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1, ze dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, a ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, mu byla uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o výkonu trestu odnětí svobody“), a to za měsíc prosinec 2016 v částce 1.500 Kč, za leden 2017 v částce 938 Kč a za únor 2017 v částce 1.500 Kč. Připomněl obsah zmíněných rozhodnutí s tím, že napadá to, že současně vydáním rozhodnutí byla provedena srážka z přijatých peněz, aniž by rozhodnutí nabylo právní moci a uplynula lhůta pro dobrovolné plnění, v čemž spatřuje nezákonný zásah správního orgánu.
3. Dále žalobce zrekapituloval právní úpravu dopadající na srážky k úhradě nákladů výkonu trestu odnětí svobody, zejména poukázal na ustanovení § 35 odst. 1 a § 36 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, na ustanovení § 3 a § 4 odst. 1 písm. c) a § 7 odst. 3 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů (dále jen „vyhláška č. 10/2000 Sb.“), a na § 18 odst. 3 nařízení generálního ředitele Vězeňské služby ČR č. 43/2010, o postupu při rozúčtování odměn osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody a v ústavu zabezpečovací detence zaměstnány, o úhradě nákladů spojených s výkonem vazby a trestu odnětí svobody a o evidenci finančních prostředků obviněných a odsouzených (dále jen „nařízení GŘ VS č. 43/2010“). Dle jeho názoru není Generální ředitelství VS k vydání tohoto nařízení, kterým se náklady výkonu trestu uhradí jiným způsobem než uvedeným v ustanovení § 36 odst. 3 zákona o výkonu trestu, zmocněno. Má rovněž zato, že větou druhou ustanovení § 18 odst. 3 nařízení GŘ VS služby č. 43/2010 překročil žalovaný svá oprávnění.
4. Dle žalobce peněžní prostředky na kontě „R“ nelze postihnout pro úhradu nákladů výkonu trestu „srážkou z přijatých peněz“ předepsaných nepravomocným a nevykonatelným exekucním titulem, ale tyto peněžní prostředky mají být po rozúčtování pracovní odměny převedeny na konto „E“ nebo „O“ a teprve až uplyne lhůta pro dobrovolné plnění, může tyto prostředky ředitel věznice, jako správce daně, postihnout daňovou exekucí příkázáním pohledávky.
5. Žalobce uvedl, že aby měl odsouzený možnost splnit povinnost úhrady nákladů výkonu trestu, je mu poskytnuta lhůta k dobrovolnému plnění. Je-li však provedena srážka, pak to je znakem, že odsouzený (tj. žalobce), neplní své povinnosti (dobrovolně nehradí náklady výkonu trestu). Dobrovolnou úhradu nákladů výkonu trestu stanovenou pravomocným exekucním titulem může žalobce provést z konta „E“.

6. Lhůtu pro podání této žaloby považuje žalobce za zachovanou, neboť mu bylo dne 20. 2. 2017 doručeno usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 10. 2. 2017, čj. 31 A 2/2015-77 (kdy se tak o něm dozvěděl), v němž mu bylo soudem v obdobné věci vysvětleno, že se jedná o nezákonný zásah a nikoliv rozhodnutí správního orgánu, byť je sdělení obsahem rozhodnutí.
7. Žalobce proto žádal, aby krajský soud vydal rozsudek, kterým by určil nezákonnost srážek „z přijatých peněz pro úhradu nákladů výkonu trestu a zkrácení práva žalobce v dobrovolné úhradě těchto nákladů předepsaných rozhodnutími ředitele věznice Valdice ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1, ze dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, a ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, a zakázal žalovanému, aby v nezákonném zásahu pokračoval a přikázal mu obnovit stav před zásahem“.
8. Ve vyjádření k žalobě žalovaný předně namítl zmeškání lhůty pro podání žaloby u žalobcem tvrzeného nezákonného zásahu u rozhodnutí ředitele věznice Valdice ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1, které bylo žalobci doručeno dne 16. 1. 2017. Dále konstatoval, že rozhodnutí ředitele věznice, kterými byla žalobci na základě § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody uložena povinnost uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu, splňuje standardní formální náležitosti rozhodnutí správního orgánu a náležitosti stanovené § 22 a násl. nařízení GŘ VS č. 43/2010. Podanou žalobu označil za nepřípustnou podle § 85 s. ř. s., protože žalobce se mohl domáhat ochrany nebo nápravy jinými právními prostředky, a to nejprve stížností proti předmětnému rozhodnutí ředitele věznice dle § 9 odst. 2 vyhlášky o srážkách z odměn odsouzeného, poté žalobou podle § 65 odst. 1 s. ř. s. proti případnému zamítavému rozhodnutí generálního ředitele VS ČR. Práva podání stížnosti proti předmětným rozhodnutím žalobce však nevyužil a každé žalobou napadené rozhodnutí marným uplynutím lhůty 3 dnů od jeho doručení nabylo právní moci.
9. Pro účely povahy žalobcem napadené činnosti žalovaného při zabezpečování povinnosti hradit náklady výkonu trestu poukázal na úpravu výkonu trestu odnětí svobody v trestním zákoníku, trestním řádu a podrobnou úpravu podmínek výkonu trestu odnětí svobody ve speciálním zákoně, tj. zákoně o výkonu trestu odnětí svobody, vyhl. č. 10/2000 Sb. a nařízení GŘ VS č. 43/2010, o postupu pro rozúčtování odměn osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody a v ústavu zabezpečovací detence zaměstnány, o úhradě nákladů spojených s výkonem vazby a trestu odnětí svobody a o evidenci finančních prostředků obviněných a odsouzených.
10. K vykonatelnosti rozhodnutí ředitele věznice o uložení povinnosti uhradit neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody žalovaný připomněl, že i kdyby žalobce podal stížnost proti danému rozhodnutí, tak tato stížnost nemá podle § 9 odst. 2 vyhl. č. 10/2000 Sb. odkladný účinek.
11. K tvrzení žalobce, že Generální ředitelství VS není zmocněno k vydání předmětného nařízení, kterým se náklady výkonu trestu uhradí jiným způsobem, než je uveden v ustanovení § 36 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, žalovaný uvedl, že zmíněné nařízení bylo vydáno podle § 1 odst. 2 zákona č. 555/1992 Sb. v návaznosti na vyhlášku č. 10/2000 Sb. a zákon o výkonu trestu odnětí svobody.
12. Žalovaný odmítl i tvrzení žalobce, že mu zkrácení práva k dobrovolné úhradě nákladů výkonu trestu působí újmu. Uvedl, že otázka zákonné povinnosti odsouzeného uhradit

neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody, ani způsob uhrazení těchto nákladů není součástí programu zacházení. Obsah programu zacházení, jeho realizace a vyhodnocování podléhá stanovené právní úpravě § 40 a § 41 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a § 36 a násl. vyhl. č. 345/1999 Sb., kterou se vydává řád výkonu trestu odnětí svobody, ve znění pozdějších předpisů (dále jen vyhl. č. 345/1999 Sb.). Žalobce je zařazen v rámci věznice se zvýšenou ostrahou do I. prostupné skupiny vnitřní diferenciaci a je hodnocen tak, že program zacházení plní a že výkon trestu odnětí svobody u něj plní svůj účel.

13. Žalovaný má zato, že při rozúčtování peněz doručených do věznice žalobci a při dalším nakládání s nimi postupoval v souladu s ustanovením § 25 odst. 1 a § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody ve spojení s § 5 odst. 1 a § 18 nařízení GR VS č. 43/2010. Při předepisování úhrady nákladů výkonu trestu a vydání rozhodnutí ředitele věznice o povinnosti uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody postupoval podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a podle § 8 odst. 2 a 4 a § 9 vyhl. č. 10/2000 Sb., a § 22 a násl. nařízení GR VS č. 43/2010.
14. Závěrem žalovaný označil žalobu za nedůvodnou, přičemž s ohledem na svou argumentaci navrhl, aby byla jako nepřipustná odmítnuta.
15. Při jednání soudu konaném dne 24. 4. 2018 setrvaly obě strany sporu na svých argumentech a procesních návrzích.
16. Krajský soud v řízení podle části třetí hlavy druhé dílu třetího zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního (dále jen „s. ř. s.“), dospěl k následujícím skutkovým zjištěním a právním závěrům, přičemž žalobu v části tvrzeného nezákonného zásahu spočívajícího v provedení srážky žalovaným žalobci z přijatých peněz na základě rozhodnutí ředitele věznice Valdice ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1, nemohl věcně projednat a musel ji jako opožděně podanou odmítnout. V další části, kdy měl nezákonný zásah spočívat v provedení srážek žalobci žalovaným z přijatých peněz na základě rozhodnutí ředitele věznice Valdice ze dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, a ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, pak žalobu důvodnou neshledal.
17. Z předloženého správního spisu vyplynuly následující skutečnosti:
18. Rozhodnutím ředitele věznice Valdice ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1, byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu za období 12-2016 v částce 1.500 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno, že srážkou z přijatých peněz bylo uhrazeno 1.500 Kč. Žalobce proti tomuto rozhodnutí, které převzal dne 16. 1. 2017, stížnost nepodal, a to z důvodu (jak uvedl v žalobě), že stížnost lze podat jen proti vypočtené výši nákladů, kterou však nenapadá.
19. Rozhodnutím ředitele věznice Valdice ze dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu za období 1-2017 v částce 938 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno, že srážkou z přijatých peněz bylo uhrazeno 1.500 Kč. Žalobce proti tomuto rozhodnutí, které převzal dne 15. 2. 2017, stížnost rovněž nepodal,

a to z důvodu (jak uvedl v žalobě), že stížnost lze podat jen proti vypočtené výši nákladů, kterou však nenapadá.

20. Rozhodnutím ředitele věznice Valdice ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu za období 2-2017 v částce 1.500 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno, že srážkou z přijatých peněz bylo uhrazeno 1.500 Kč. Žalobce proti tomuto rozhodnutí, které převzal dne 15. 3. 2017, stížnost také nepodal, a to z důvodu (jak uvedl v žalobě), že stížnost lze podat jen proti vypočtené výši nákladů, kterou však nenapadá.
21. Soudní ochrany proti nezákonnému zásahu se lze ve správním soudnictví domáhat v řízení o ochraně před nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením správního orgánu podle ustanovení § 82 a násl. s. ř. s. Ustanovení § 84 téhož zákona určuje lhůtu pro podání této žaloby a její náležitosti. Dle jeho odstavce prvního musí být žaloba podána do dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Nejpozději lze žalobu podat do dvou let od okamžiku, kdy k němu došlo. V souladu s ustanovením § 40 odst. 2 a 3 stejného zákona lhůty určené podle týdnů, měsíců nebo let končí uplynutím toho dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty, a není-li ho v měsíci, posledním dnem měsíce. Podle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. soud žalobu odmítne, byla-li podána předčasně nebo opožděně.
22. K zásahům (tj. srážkám částky 1.500 Kč z konta „R“ žalobce), které jsou dle tvrzení žalobce nezákonné, mělo dojít dne 16. 1. 2017, 15. 2. 2017 a 15. 3. 2017. V žalobě sám uvedl, že obsahem rozhodnutí o uložení povinnosti uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody bylo i sdělení, že úhrada byla provedena srážkou z přijatých peněz. O předmětných „srážkách“ se tedy dozvěděl z doručených rozhodnutí ředitele věznice ukládajících mu povinnost úhrady výkonu trestu. O těchto zásazích tedy žalobce věděl v den převzetí těchto rozhodnutí ředitele věznice, tj. dne 16. 1. 2017, 15. 2. 2017 a 15. 3. 2017.
23. Jak je již uvedeno shora, subjektivní lhůta pro podání žaloby na ochranu před nezákonným zásahem (§ 84 odst. 1 s. ř. s.) je stanovena v délce dvou měsíců ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o nezákonném zásahu. Rozhodným okamžikem pro běh dvouměsíční subjektivní lhůty je tak okamžik, ke kterému se žalobce dozvěděl o jednání, v němž spatřuje nezákonný zásah. V posuzovaném případě tedy konec dvouměsíční subjektivní lhůty pro podání žaloby ode dne, kdy se žalobce dozvěděl o jím tvrzeném nezákonném zásahu spočívajícím v provedení srážky peněz z jeho konta „R“, uplynul dnem 16. 3. 2017, 15. 4. 2017 a 15. 5. 2017, tj. dva měsíce poté, co převzal rozhodnutí ředitele věznice. Žaloba však byla vyhotovena až dne 20. 3. 2017 a soudu doručena dne 21. 3. 2017 (k poštovní přepravě byla předána dne 20. 3. 2017).
24. Z uvedeného je tak zřejmé, že žaloba proti tvrzenému nezákonnému zásahu, ke kterému mělo dojít na základě rozhodnutí ze dne 13. 1. 2017, čj. VS 6822100001/01/17-22/NVT/1 (doručeného žalobci dne 16. 1. 2017), bylo podáno po zákonem stanovené lhůtě, proto musel krajský soud žalobu v této části dle ustanovení § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. jako opožděnou odmítnout. Lze dodat, že zmeškání lhůty nelze prominout (§ 84 odst. 2 s. ř. s.).

25. Žalobce se mylí, pokud lhůtu dvou měsíců pro podání této zásahové žaloby odvozuje ode dne, kdy mu bylo doručeno usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 10. 2. 2017, čj. 31 A 2/2015-77. V označené věci šlo o žalobu podanou proti rozhodnutí ředitele věznice o zařazení žalobce do práce. V odůvodnění zmíněného usnesení pak byl vysloven názor soudu na povahu zmíněného rozhodnutí ředitele věznice, z něhož pak žalobce vyvodil aplikovatelnost i na tuto věc. Taková skutečnost, tj. právní závěry soudu v jiné věci, však na běh lhůt stanovených ustanovením § 84 s. ř. s. v nyní projednávané věci nemůže mít a nemá žádný vliv.
26. Pokud jde o další část žaloby (specifikovanou ve výroku II. tohoto rozsudku), tj. tvrzený nezákonný zásah spočívající v provedení srážek žalovaným z přijatých peněz na základě rozhodnutí ředitele věznice Valdice ze dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, a ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, tu krajský soud důvodnou neshledal, jak je uvedeno níže.
27. Ustanovení § 82 s. ř. s. stanoví, že každý, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem, pokynem nebo donucením (dále jen „zásah“) správního orgánu, který není rozhodnutím, a byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu přímo zasaženo, se může žalobou u soudu domáhat ochrany proti němu nebo určení toho, že zásah byl nezákonný.
28. Pod pojmem zásahu se rozumí velké množství faktických činností správních orgánů, ke kterým jsou různými zákony oprávněny. Jedná se obecně o úkony, které nejsou činěny formou rozhodnutí, ale přesto jsou závazné pro osoby, vůči nimž směřují. Tyto osoby jsou povinny na jejich základě něco konat, nějaké činnosti se zdržet nebo nějaké jednání strpět, a to na základě jak písemného, tak i faktického pokynu či příkazu. Při nedodržení zákona nebo překročení jeho rámce, by se mohlo jednat o nezákonný zásah. Nemůže se však o něj jednat, plní-li správní orgán své úkoly v rámci svých pravomocí a kompetencí způsobem, který zákon umožňuje, resp. přímo stanoví. V této souvislosti lze poukázat na čl. 2 odst. 3 Ústavy, dle něhož lze státní moc uplatňovat jen v případech, v mezích a způsoby, které stanoví zákon, a čl. 2 odst. 2 Listiny základních práv a svobod, kdy státní moc lze uplatňovat jen v případech a v mezích stanovených zákonem, a to způsobem, který tento zákon stanoví.
29. V daném případě žalobce podal žalobu na ochranu před nezákonným zásahem, který měl spočívat v tom, že mu jsou srážky na náklady výkonu trestu prováděny na základě nepravomocných a nevykonatelných rozhodnutí ředitele věznice, přičemž žalobce zároveň tvrdí, že je tímto postupem zbaven práva dobrovolné úhrady těchto nákladů.
30. Povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody stanoví § 152 odst. 1 písm. d) zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (dále jen „trestní řád“), dle něhož má obžalovaný v případě, že byl pravomocně uznán vinným, povinnost nahradit státu náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody. Podle ustanovení § 152 odst. 4 téhož zákona „[ú]hradu nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody.“ Podle § 152a citovaného zákona „[p]ři správě placení pohledávek uvedených v § 152 odst. 1 se postupuje podle daňového řádu.“
31. Dle ustanovení § 25 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody „[p]okud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Odsouzený nesmí mít u sebe během výkonu trestu finanční hotovost. Peníze zasláné odsouzenému výslovně na úhradu nákladů na zdravotní služby

nehrazené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků musí být uloženy na zvláštní účet, z něhož lze čerpat peníze pouze na úhradu uvedených nákladů (...)“⁶. Podle odstavce 4 téhož ustanovení „[n]euhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek; to neplatí pro peníze výslovně zaslané na úhradu nákladů uvedených v odstavci 1 věty třetí.“ Dle ustanovení § 35 odst. 1 téhož zákona je odsouzený povinen „hradit náklady výkonu trestu. Nelze-li tyto náklady srazit z odměny za práci, může věznice k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti její úhrady stanoví ministerstvo vyhláškou.“

32. Vyhláškou, na kterou § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody odkazuje, je vyhl. č. 10/2000 Sb. V jejím § 8 a § 9 je upravena úhrada nákladů výkonu trestu z jiných příjmů a z peněz, které má odsouzený uloženy ve věznici. Podle § 8 odst. 2 uvedené vyhlášky se z peněz, které byly zaslány odsouzenému do věznice a které byly převedeny na jeho účet vedený věznicí, vyměří úhrada nákladů výkonu trestu ve výši 40 % ze součtu všech částek přijatých za předchozí měsíc. Úhrada nákladů výkonu trestu z těchto peněz se nepředepíše, pokud by nedosáhla za kalendářní měsíc 100 Kč. Podle § 8 odst. 4 cit. vyhlášky se výše úhrady nákladů výkonu trestu stanoví z čisté odměny a z ostatních zdrojů příjmů uvedených v odstavcích 1 a 2. Takto stanovená výše úhrady nákladů výkonu trestu smí včetně úhrady nákladů výkonu trestu stanovené podle odstavce 3 činit nejvýše 1.500 Kč za kalendářní měsíc. Podle § 9 odst. 1 téže vyhlášky vydá rozhodnutí o povinnosti k náhradě nákladů výkonu trestu podle § 8 ředitel věznice.
33. Další podrobnosti postupu vězeňské správy při správě financí osob vykonávajících trest odnětí svobody stanoví nařízení GR VS č. 43/2010. Podle § 18 tohoto nařízení všechny peníze, které odsouzený do věznice obdržel a přijal je, pokud nejsou určeny ke zvláštním účelům uvedeným v § 17, se rozdělí na dvě poloviny. Z toho se z první poloviny nejprve naplní konto s označením „C“ (paušální částka 500 Kč určená na dopravu a stravné odsouzeného po propuštění), zbylá část se převede na konto s označením „O“. Druhá polovina přijatých peněz se převede na konto s označením „R“ (§ 18 odst. 1 a 2). Peníze na kontě „R“ se ponechají do doby rozúčtování pracovní odměny. Pokud odsouzený nesplnil z pracovní odměny svou povinnost k úhradě nákladů výkonu trestu zcela, uhradí se z konta „R“ zbývající část povinnosti k úhradě nákladů výkonu trestu. Pokud má odsouzený pohledávky uvedené v § 25 odst. 4 zákona, převede se zůstatek na kontě „R“ na konto „E“, pokud odsouzený takové pohledávky nemá, na konto „O“, po rozúčtování pracovní odměny za kalendářní měsíc, ve kterém byly peníze zaúčtovány.
34. Ze spisového materiálu předloženého žalovaným vyplývá, že žalobce podepsal souhlas s přijetím finančních prostředků z účtu odsouzeného P. K., které byly poté převedeny na jeho účet vedený věznicí a rozděleny na dvě poloviny. Rozhodnutími ředitele věznice ze

dne 14. 2. 2017, čj. VS 6822100001/02/17-22/NVT/1, a ze dne 14. 3. 2017, čj. VS 6822100001/03/17-22/NVT/1, byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody dle ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu za období 1-2017 v částce 938 Kč a za období 2-2017 v částce 1.500 Kč, a to do 30 dnů od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí. V odůvodnění rozhodnutí je mimo jiné uvedeno, že srážkou z přijatých peněz bylo uhrazeno 938 Kč, resp. 1.500 Kč. Uvedené skutečnosti nejsou mezi účastníky sporné. Žalobce nerozporuje ani to, že měl povinnost hradit náklady výkonu trestu, ani samotný výpočet stanovené úhrady. Brojí pouze proti postupu zvolenému žalovaným při provádění srážek z peněžních prostředků na jeho účtu vedeném věznicí.

35. Žalobce zejména namítal, že žalovaný provedl srážku z jeho peněžních prostředků bez pravomocného a vykonatelného exekučního titulu a bez nařízení daňové exekuce, přestože dle jeho názoru z peněžních prostředků, které odsouzený obdrží ve věznici, nelze srazit prostředky na úhradu nákladů výkonu trestu jinak, než postupem dle daňového řádu.
36. Krajský soud se s požadavkem žalobce na nařízení daňové exekuce v dané situaci neztotožnil. S účinností od 1. 1. 2012 sice trestní řád v § 152a stanoví, že při správě placení pohledávek uvedených v § 152 odst. 1 daného zákona se postupuje podle daňového řádu, to však neznamená, že by jediným způsobem, jakým by se Vězeňská služba mohla domoci úhrady (dobrovolně neuhrazených) nákladů výkonu trestu, byl postup podle § 175 a násl. daňového řádu (tj. typicky provedením daňové exekuce). Tím by se stalo obsolentním ustanovení § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, což ale zákonodárce zjevně nezamýšlel, neboť novelizace, která do trestního řádu zavedla s účinností od 1. 1. 2012 ustanovení § 152a v citovaném znění, totiž ponechala beze změny ustanovení § 152 odst. 4 trestního řádu, podle něhož úhradu nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody upravuje zákon o výkonu trestu odnětí svobody. V případě, kdy odsouzený má ve věznici uloženy peněžní prostředky, je Vězeňská služba oprávněna provést z jejich příslušné části srážku dle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a není na místě provádět daňovou exekuci k vymožení své pohledávky za odsouzeným postupem dle daňového řádu a dle příslušného podzákonného předpisu přijatého k daňovému řádu (instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 4/2012-INV-M). Navíc by ani žádný ze způsobů provedení daňové exekuce k tomu nebyl vhodný. V ustanovení § 178 odst. 5 daňového řádu jsou taxativně stanoveny způsoby, kterými lze provést daňovou exekuci. Z těchto způsobů by z povahy věci vůbec nepřipadalo v úvahu provedení exekuce srážkami ze mzdy, příkázáním pohledávky z účtu u poskytovatele platebních služeb (věznice není poskytovatelem platebních služeb – viz § 57 odst. 3 daňového řádu), prodejem movitých věcí, ani prodejem nemovitých věcí. Hypoteticky by snad bylo možné užít daňovou exekuci příkázáním jiné peněžité pohledávky, případně postižením jiných majetkových práv. V praxi by to ale znamenalo, že by věznice (v postavení správce daně) musela doručit exekuční příkaz sama sobě (v postavení poddlužníka) a dlužníkovi (odsouzenému), teprve následně by mohla provést srážku dlužné částky.
37. Krajský soud tedy nepřisvědčil výkladu žalobce, podle něhož by se Vězeňská služba nemohla domoci (nedobrovolně) úhrady nákladů výkonu trestu jinak, než cestou daňové exekuce, neboť ustanovením § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody má výslovně založeno oprávnění použít k úhradě uvedených nákladů peněžní prostředky,

kteřé má odsouzený uložené ve věznicí. Vymáhání neuhrazených nákladů výkonu trestu postupem podle daňového řádu je dle názoru krajského soudu namístě až v okamžiku, kdy tyto náklady nelze srazit z peněžních prostředků, které má odsouzený uložené ve věznicí (ani z odměny odsouzeného za práci). V rozporu se zákonnou úpravou tak není ani ustanovení § 18 nařízení GR VS č. 43/2010.

38. Zcela nepřipadný je poukaz žalobce na ustanovení § 36 odst. 3 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Žalobce totiž v žalobě citoval zmíněné ustanovení ve znění účinném do 31. 12. 2013. Po novelizaci provedené zákonem č. 276/2013 Sb. však toto ustanovení vůbec není relevantní pro nyní posuzovanou věc. Nyní zmíněné ustanovení § 36 upravuje toliko povinnost nahradit „další náklady spojené s výkonem trestu“, jako jsou náklady na odeslání nepředaných věcí nebo balíčku, náklady na zdravotní služby podle § 28 odst. 2 písm. k) zákona a na regulační poplatky atd.
39. Žalobce namítal i to, že k předmětným srážkám došlo dříve, než byla rozhodnutí pravomocná a vykonatelná. Je pravdou, že ředitel věznice Valdice ve svých rozhodnutích stanovil žalobci povinnost uhradit náklady výkonu trestu „do 30 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí“ a přesto již téhož dne žalovaný provedl srážku z peněžních prostředků nacházejících se na žalobcově účtu „R“. Bezpochyby jde o postup nesprávný, neboť neodpovídá formulaci o stanovené lhůtě ve výroku rozhodnutí. Dle názoru krajského soudu se však nejedná o pochybení takové intenzity, které by ve svém důsledku vedlo ke zkrácení práv žalobce a naplnilo obsah pojmu nezákonný zásah ve smyslu ustanovení § 82 s. ř. s., neboť žalobci tímto postupem de facto žádná újma způsobena nebyla. Žalobce sice namítal, že mu postupem žalovaného byla znemožněna dobrovolná úhrada nákladů výkonu trestu, avšak ze správního spisu nevyplývá, a žalobce to ani netvrdí, že by vůbec kdy projevil úmysl předmětné náklady výkonu trestu dobrovolně hradit, což při jednání soudu potvrdil i žalovaný. Pokud žalobce současně namítl, že by se nedobrovolná úhrada mohla projevit v jeho hodnocení pro účely řízení o přerázení do věznice s mírnějším režimem či pro řízení o podmíněném propuštění, žalovaný k této (nutno podotknout, že pouze hypotetické) námitce ve vyjádření k žalobě vysvětlil, že plnění povinnosti odsouzeného uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody není součástí programu zacházení a nepromítá se do jeho hodnocení, jak je patrné z § 40 a § 41 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a z ustanovení § 36 a násl. vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 345/1999 Sb. Žalobce ostatně ani netvrdil, že by k těmto negativním důsledkům skutečně došlo. Navíc nelze přehlédnout, že žalovaný provedl předmětnou srážku z té části finančních prostředků, ke které měl žalobce v souladu s § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody omezené dispoziční právo, proto je v konečném důsledku bez praktického významu to, že ke srážce peněz došlo dříve, než by odpovídalo v rozhodnutí stanovené lhůtě.
40. Krajský soud tedy uzavírá, že se v daném případě nejednalo o zásah, který by měl důsledky předpokládané právní úpravou poskytující ochranu před nezákonnými zásahy. V projednávané věci se tak nejednalo o zásah, který by bylo možno označit za nezákonný ve smyslu ustanovení § 82 s. ř. s.
41. Pro úplnost nutno dodat, že krajský soud se neztotožnil s názorem žalovaného, že je žaloba nepřipustná podle § 85 s. ř. s., protože se žalobce mohl domáhat ochrany nebo nápravy jinými právními prostředky (nejprve stížností proti předmětnému rozhodnutí ředitele věznice dle § 9 odst. 2 vyhl. č. 10/2000 Sb, poté žalobou podle § 65 odst. 1 s. ř. s. proti případnému zamítavému rozhodnutí generálního ředitele VS ČR). Jak je již shora

vedeno, žalobce se domáhal soudní ochrany v řízení podle § 82 a násl. s. ř. s. Svou žalobu výslovně označil jako nezákonný zásah, přičemž z obsahu i petitu žaloby je zřejmé, že nezpochybňoval rozhodnutím stanovenou výši nákladů výkonu trestu, která mu byla stanovena, ale brojil proti postupu žalovaného při samotném provádění srážek z jeho peněžních prostředků na příslušných účtech ve věznici. Nenapadal tedy rozhodnutí ředitele věznice, kterými mu byla uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu, ale samotný postup žalovaného, který následoval po vydání rozhodnutí, tj. způsob provádění příslušných srážek finančních prostředků.

42. Jestliže je tedy podle ustanovení § 85 s. ř. s. žaloba proti nezákonnému zásahu správního orgánu nepřijatelná, lze-li se ochrany nebo nápravy domáhat jinými právními prostředky, o takovou situaci v daném případě nešlo, neboť žalobce se proti jím žalovanému zásahu jinými právními prostředky ochrany domáhat nemohl. Z uvedeného je rovněž zřejmé, že ani nepodání stížnosti proti rozhodnutím ředitele věznice o stanovení povinnosti úhrady nákladů výkonu trestu odnětí svobody nepovažuje krajský soud za překážku podání této žaloby pro nevyčerpání opravných prostředků. Stížnost byla totiž přípustná a mohla směřovat jen proti vypočtené výši nákladů výkonu trestu (§ 9 odst. 2 vyhl. č. 10/2000 Sb.). Ostatně sám žalobce uvedl, že stížnost proti rozhodnutím ředitele věznice nepodal z toho důvodu, že proti vypočtené výši úhrady nákladů námitky neměl. Stížností tedy nebylo možno brojit proti samotnému provedení srážky peněz, tj. proti tomu úkonu žalovaného, který žalobce označil za nezákonný zásah.
43. Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 a 3 s. ř. s. Dle jeho odstavce 3 nemá žádný z účastníků právo na náhradu nákladů řízení, bylo-li řízení zastaveno nebo žaloba odmítnuta (tj. ve vztahu k výroku I. tohoto rozsudku). Dle odstavce 1 tohoto ustanovení má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem (tj. ve vztahu k výroku II. tohoto rozsudku). Žalobce neměl ve věci úspěch, nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Žalovaný náhradu nákladů nenárokoval a ze spisu nevyplývá, že by mu v průběhu řízení před krajským soudem nějaké náklady nad běžnou úřední činnost vznikly.

Poučení:

Toto rozhodnutí nabývá právní moci dnem doručení účastníkům (§ 54 odst. 5 s. ř. s.).

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává u Nejvyššího správního soudu, který o ní také rozhoduje.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie.

Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Hradec Králové 27. dubna 2018

JUDr. Jan Rutsch v. r.
předseda senátu